

О. В. Заблодська, Д. Р. Мозгова

*Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка*

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ НА СУМЩИНІ

У даній статті розглянуто розвиток та основні напрямки культурно-пізнавального туризму в сумській області. Представлена туристська інфраструктура Сумщини. Розповідається історія туристсько-краєзнавчого маршруту «Об'єкти історико-культурної спадщини Сумського району».

Ключові слова: туризм, туристська інфраструктура, спадщина.

This article considers the development and main directions of cultural and cognitive tourism in the Sumy region. The tourist infrastructure of Sumy region is presented. The history of the tourist and local lore route «Objects of historical and cultural heritage of Sumy region» is told.

Key words: tourism, tourist infrastructure, heritage.

Актуальність. Культурно-пізнавальний туризм без перебільшення можна назвати чи не найпопулярнішим і наймасовішим серед існуючих видів туризму. Основною

метою подорожей, що він передбачає є, передусім, ознайомлення з туристичними визначними місцями, зокрема, пам'ятками історії, архітектури, мистецтва, природними та етнічними особливостями певних територій (регіонів), а також сучасним життям народів різних країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні в Україні проблема формування архітектурно-планувальної і містобудівної організації закладів рекреації і туризму та рекреаційних комплексів розкрита в роботах Т.Ф. Панченко, Л.О. Чижевської, В.О. Кодіна, А.Г. Ошманської, В.В. Шулика, С.О. Ніканорова, Г.М. Шульги та інших. В даних роботах детально розкриті проблеми оцінки рекреаційних територій, чинники, що впливають на розвиток рекреаційних територій в різних регіонах України, містобудівні аспекти їх організації.

Мета статті – на основі теоретичного матеріалу визначити основні напрямки культурно-пізнавального туризму в Сумській області.

Виклад основного матеріалу. Поняття «культурно-пізнавальний туризм» («cultural tourism» – «культурний туризм») уперше офіційно на міжнародному рівні застосовано в матеріалах Всесвітньої конференції з культурної політики (1982 р.). Основні документи у сфері культурного надбання продукували дві міжнародні організації – Міжнародна рада із питань пам'яток і визначних місць (ІКОМОС) й Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) [1]. ЮНЕСКО розглядає культурний туризм як відмінний від інших вид туризму, «що враховує культури інших народів». У Хартії по культурному туризму ІКОМОС культурно-пізнавальний туризм визначається як форма туризму, основною метою якого, крім інших цілей, є «відкриття пам'яток і об'єктів» [2].

До об'єктів та явищ культурної спадщини належать [3]:

- пам'ятки архітектури, монументальної скульптури, живопису, археології, історії;
- твори художньої літератури, усної народної творчості, класичної та народної музики;
- предмети народного побуту та костюму;
- традиційні народні промисли;
- фольклор, звичаї, традиції, свята, релігійні обряди і ритуали;
- національні мови;
- досягнення науки.

Найбільш значущими об'єктами уваги цінувальників культури в м. Суми є Сумський обласний театр для дітей і юнацтва, Сумський обласний академічний театр драми і музичної комедії ім. М. С. Щепкіна, Сумський обласний краєзнавчий музей, Сумська обласна філармонія, Сумський обласний художній музей ім. Н. Онацького, меморіальний Будинок-музей А. П. Чехова, Палац культури ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання», Палац культури «Хімік» ПАТ «Сумхімпром», Парк імені Івана Кожедуба, Парк Казка. Центральному парку культури і відпочинку в місті Суми присвоєно ім'я Івана Кожедуба. В парку є атракціони, різноманітні скульптури. Також в цьому парку знаходиться стадіон Ювілейний. Дитячий парк «Казка» було збудовано в 1985 році до 40-ї річниці перемоги СРСР над фашистською Німеччиною [4].

Однією із семи історичних надбань Сумщини було визнано Пам'ятник мамонтові. Єдиний в Україні пам'ятник мамонтові знаходиться в селі Кулішівка Недригайлівського району. У 1839 р., будуючи спиртзавод, робітники натрапили на кістки величезних розмірів. Серед тисяч кісток були знайдені мамонтові кістки, кістки й зуби дикого коня, зуби слона, рештки копит північного оленя. Зробив це відкриття спеціально запрошений український вчений І. Калініченко.

Спорудження виконано з чавуну і являє собою усічену піраміду на п'єдесталі кубічної форми. На одній грані є напис, який говорить про те, що тут проходить межа, на іншій йдеться про останки мамонта. І ще один напис оповідає, що кістки були перевезені до університету в Харкові. З 2007 року пам'ятник став однією з пам'яток Державного історико-культурного заповідника «Посулля» №, а з 2013 року – входить до маршруту, який пропонує туристичний кластер «Посулля» [4].

Унікальною спорудою Тростянця відзначили «Круглий двір», побудований у 1749 р. Йосипом Надаржинським. Фортецю за всю історію експлуатували як стайню, склад та театр. Внутрішнє планування двору, має схожість з давньоримським амфітеатром, де в далекому минулому організували вистави для знаті, під відкритим небом. Будівля овальної форми (65x85) має 4 трьох ярусні вежі, а по периметру розташовані одноповерхові приміщення. Найбільш рання громадська споруда східної частини України, що збереглася до нашого часу.

Відомий туристсько-краєзнавчий маршрут «Об'єкти історико-культурної спадщини Сумського району» пролягає через населені пункти на півночі Сумського району Сумської області, такі як селище міського типу Хотінь, села Стецьківка, Писарівка, Іволжанське, Кияниця, Могриця, Юнаківка та Басівка.

Вже майже півстоліття увагу дослідників привертає с. Зарічне (Боголюбове), яке зараз входить до Тростянецької ОТГ. Уперше городище згадується у літературі XIX ст. під назвою Кукуєвого. Дійшла вона й до сьогоднішнього дня. У 1938 р. на території городища проведені розкопки під керівництвом П.М.Третякова, внаслідок яких досліджено дві напівземлянки, п'ять господарських та два ґрунтових поховання.

Висновки. Отже, глобалізаційні зміни вплинули на особливості функціонування туристичної галузі України.

Активізація фізичних осіб підприємців, запровадження сучасних методів організації туристичного обслуговування, переорієнтація туристичних потоків як ззовні так і з середини країни викликають необхідність подальшого реформування та розвитку туристичної галузі як основи сталого розвитку української економіки.

Разом з тим, можна стверджувати, що вивченні проблем та можливостей рекреації та туризму в Сумській області повинні базуватися на дослідженні історичного розвитку державного управління туристично-рекреаційною галуззю, визначати напрямки державного впливу на діяльність виробників туристичних послуг на місцевому рівні, дати характеристику сучасного стану та перспектив розвитку туризму.

Список використаних джерел

1. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Дроздова Г. М. Київ. Вид-во ЦНЛ, 2004. 236 с.
2. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Київ. Знання, 2011. 334 с.
3. Маркіна І. А. Черниш І. В. Адаптація міжнародного досвіду при реалізації антикризової політики держави у туристичній галузі України. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. Вип. 1(2). С. 32-38.
4. Chernega O. B., Gorina G. O., Romanukha O. M., Bohatyryova G. A., Nikolenko K. V. Comparative analysis of the regional markets of cultural and cognitive tourism development in Ukraine. *Geol. Geograph. Geoecology*, 2019, 28(1). P. 29-38.